

УДК 340:007

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-246-258](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-246-258)

Лазор Олег Ярославович доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, тел.: (0432) 26-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-5989-8527>

Юник Ірина Геннадіївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, тел.: (0432) 26-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-0985-1800>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано основні аспекти державної політики, щодо розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Доведено, що даний напрям є досить важливим і дієвим механізмом залучення довгострокових інвестиційних ресурсів для модернізації критичної інфраструктури у світі. Обґрунтовано необхідність детального наукового дослідження перспектив інтеграції проєктів державно-приватного партнерства у сферу захисту критичної інфраструктури в Україні.

Визначено, що державно-приватне партнерство є однією із найперспективніших форм взаємодії громадянського суспільства та держави, із залучення громадськості до прийняття управлінських рішень та мобілізації ресурсів недержавного сектору. Обґрунтовано, що завдяки такій співпраці покращується результат взаємодії між державою, територіальними громадами та приватним сектором, підвищуючи якість життя населення в регіонах.

Описано змістовне наповнення терміну «державно-приватне партнерство» та проведено огляд нормативно-правової бази, що регулює даний сегмент у сфері державної політики захисту критичної інфраструктури. Узагальнено спектр потенційних приватних партнерів у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури. Структуровано організаційно-функціональну схему та узагальнено моделі державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури в Україні.

Проаналізовано світову практику застосування моделей державно-приватного партнерства у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури.

Вивчено досвід координування даної сфери у ЄС, де цією діяльністю опікується спеціально створений інститут – Європейський експертний центр державно-приватного партнерства. На основі проведеного дослідження узагальнено ключові положення успішності проєктів державно-приватного партнерства у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури в Україні.

Ключові слова: державна політика, державно-приватне партнерство, критична інфраструктура, державне управління, національна безпека, публічне управління, стійкість критичної інфраструктури.

Lazor Oleg Yaroslavovych Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Management and Administration, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Ostrozkogo St., 32, Vinnytsia, 21000, tel.: (0432)26-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-5989-8527>

Yunyk Iryna Hennadiivna Candidate of legal sciences, associate professor of the of the Department of Public Management and Administration, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, Ostrozkogo St., 32, Vinnytsia, 21000, tel.: (0432)26-52-20, <https://orcid.org/0000-0002-0985-1800>

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE SPHERE OF CRITICAL INFRASTRUCTURE PROTECTION IN UKRAINE

Abstract. The article analyzes the main aspects of state policy regarding the development of public-private partnership in Ukraine. It has been proven that this direction is a rather important and effective mechanism for attracting long-term investment resources for the modernization of critical infrastructure in the world. The need for a detailed scientific study of the prospects for the integration of public-private partnership projects in the field of critical infrastructure protection in Ukraine is substantiated.

It was determined that public-private partnership is one of the most promising forms of interaction between civil society and the state, involving the public in making management decisions and mobilizing resources of the non-state sector. It is substantiated that thanks to such cooperation, the result of interaction between the state, territorial communities and the private sector improves, increasing the quality of life of the population in the regions.

The content of the term "public-private partnership" is described. A review of the legal framework governing this segment in the field of state policy for the protection of critical infrastructure was conducted. The spectrum of potential private partners in the field of development and protection of critical infrastructure is

summarized. The organizational and functional scheme is structured and models of public-private partnership in the field of critical infrastructure protection in Ukraine are summarized.

The world practice of applying models of public-private partnership in the field of development and protection of critical infrastructure is analyzed. The experience of coordinating this area in the EU, where this activity is overseen by a specially created institute - the European Expert Center for Public-Private Partnership, is studied. On the basis of the conducted research, the key provisions of the success of public-private partnership projects in the field of development and protection of critical infrastructure in Ukraine are summarized.

Keywords: public policy, public-private partnership, critical infrastructure, public administration, national security, public administration, sustainability of critical infrastructure.

Постановка проблеми. Історичні тенденції щодо активного залучення приватного сектору до реалізації державної політики прослідковувались ще із кінця 70-х років XX ст. у країнах Заходу. Цей перший досвід розробки проєктів державно-приватного партнерства (ДПП) можна пов'язати з впливом глобальної економічної кризи того часу. Особливо актуальними вони були у сферах захисту та розвитку критично-важливої інфраструктури, зокрема – екології, охорони здоров'я, освіти, транспорту та ін

. Окрім цього, майже в усі періоди історії людства існували приклади специфічних державно-приватних відносин у сфері національної безпеки [1]. Переважна більшість вітчизняних учених, які досліджують сферу державно-приватного партнерства, фокусують увагу на двох пріоритетних макросферах: економіці в цілому та критичній інфраструктурі, об'єкти яких здебільшого перебувають у власності або розпорядженні приватних інвесторів. Важливим є усвідомлення пріоритетності розвитку та захисту сфери критичної інфраструктури, що можемо пояснити ступенем деструктивного впливу від дестабілізації. Внаслідок порушень у роботі економічних систем – держава матиме переважно фінансові наслідки, однак, наслідком дестабілізації об'єктів критичної інфраструктури можуть стати людські жертви. Саме тому, державно-приватне партнерство є досить важливим і дієвим механізмом щодо залучення довгострокових інвестиційних ресурсів для модернізації критичної інфраструктури у світі та потребує детального наукового обґрунтування у сфері її захисту в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль державно-приватного партнерства у сфері розвитку та захисту об'єктів критичної інфраструктури, а також особливості нормативно-правового регулювання даної сфери аналізується у працях таких науковців, як Дробот І. О., Ясінський В. Б., Лук'яненко І. Г., Мар'янович М. Е., Мех Ю. В., Сірант М. М. та ін..

Мета статті полягає у вивченні сучасних аспектів державно-приватного партнерства та обґрунтуванні перспектив його інтеграції у сферу розвитку та захисту критичної інфраструктури в Україні.

Виклад основного матеріалу. Державно-приватне партнерство є однією із форм взаємодії громадянського суспільства та держави, що забезпечує залучення громадськості до прийняття управлінських рішень, а також мобілізацію ресурсів недержавного сектору (громадських організацій, підприємницьких товариств, окремих фізичних або юридичних осіб) з метою забезпечення життєво-важливих інтересів держави та суспільства. Концепція державно-приватного партнерства (public-private partnership), як особлива форма взаємодії держави та громадськості вперше виникла у Великій Британії у 90-х роках та була пов'язана із залученням приватного фінансування (інвестицій) до управління об'єктами державної власності, а також розподілом інвестиційних ризиків [14]. Актуалізувало питання поєднання сил державного та приватного секторів у досягненні загальнодержавних цілей введення на території України правового режиму воєнного стану. Дані умови засвідчили, що державно-приватне партнерство доцільне не лише у сферах культури, освіти чи архітектури, а також у сфері безпеки оборони та захисту критичної інфраструктури. Залучення приватного партнера у складних умовах війни дозволяє державі відновлювати та розбудовувати критичну інфраструктуру, знижуючи витрати бюджетних коштів

На думку Мех Ю. В., в Україні, як і в державах-членах Європейського Союзу, державно-приватне партнерство є найвищою формою взаємодії (співпраці) держави та суспільства, що характеризується залученням та обміном ресурсами, які надаються недержавним сектором з метою підвищення інновацій та ефективності в державному секторі, а також розвитку окремих сфер критичної інфраструктури [10]. У травні 2016 р. набула чинності нова редакція Закону України «Про державно-приватне партнерство», яка значно покращила стан правового регулювання щодо залучення бізнесу до розбудови критичної інфраструктури в Україні. Даним нормативним актом державно-приватне партнерство тлумачиться як співробітництво між державою, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору [5]. Сфокусувати увагу саме на секторі критичної інфраструктури дозволяє визначення державно-приватного партнерства, що пропонується Європейським інвестиційним банком – як угода між державним органом влади та приватним партнером,

спрямована на реалізацію державного інфраструктурного проєкту та надання послуг за довгостроковим контрактом, за яким приватний партнер переймає відповідні ризики та відповідальність за управління критичними об'єктами [11]. Відзначимо, що завдяки такій співпраці покращується результат взаємодії між державою, територіальними громадами та приватним сектором, підвищується якість життя населення в регіонах.

Вперше акцент на ДПП у сфері безпеки критичної інфраструктури, як пріоритет національних інтересів України, було зроблено Стратегією національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Саме вказаний нормативно-правовий акт звернув увагу, що одним із основних напрямів зовнішньо- та внутрішньополітичної діяльності держави є формування ефективної системи безпеки, стійкості критичної інфраструктури та державно-приватного партнерства [15]. Підходячи до питання створення моделей ДПП в Україні, доцільно відмітити, що відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство» (ст. 4), вони можуть реалізовуватися у окремих сферах критичної інфраструктури. Беручи до уваги положення ч. 2 зазначеної статті, державно-приватне партнерство дозволено реалізовувати і в інших суспільно значущих сферах за рішенням державного партнера [5]. Поруч з цим, у вітчизняному законодавстві основи взаємодії державного та приватного сектора закріплені іншими законодавчими актами. Так, Законом України «Про боротьбу з тероризмом» у ч. 6 ст. 4 визначено, що підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, а також громадяни за їх згодою можуть брати участь в антитерористичних операціях [6]. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» закріплює державно-приватну взаємодію та співпрацю з громадянським суспільством у сфері кібербезпеки як один із принципів кібербезпеки в Україні [4]. Аналогічні положення також закріплює Закон України «Про критичну інфраструктуру» [3]. Сюди ж слід віднести і Закон України «Про концесію» [8], у якому визначено можливості та процедурний механізм реалізації проєктів державно-приватного партнерства на засадах концесії у напрямі підвищення якості послуг, які мають суспільне значення, та модернізації інфраструктури країни.

Отже, термін «державно-приватне партнерство» описує низку можливих відносин між державними та приватними структурами в контексті інфраструктури та інших послуг. Державними партнерами в ДПП є державні установи, включаючи міністерства, відомства, муніципалітети або державні підприємства. Приватні партнери можуть бути місцевими або міжнародними та можуть включати підприємства чи інвесторів з технічними чи фінансовими знаннями, пов'язаними з проєктом. Роль приватного сектору в партнерстві полягає в тому, щоб використовувати свій досвід у комерції, менеджменті, операціях та інноваціях для ефективного ведення бізнесу. Структура

партнерства повинна бути розроблена таким чином, щоб розподілити ризики між партнерами, які найкраще здатні керувати ними, і, таким чином, мінімізувати витрати при одночасному покращенні продуктивності. Отже, можемо виділити три основні мотиви, що спонукають уряди укладати договори ДПП для критичної інфраструктури:

- необхідність залучення приватних інвестицій;
- підвищення ефективності використання наявних ресурсів;
- реформування секторів критичної інфраструктури шляхом перерозподілу ролей та ризиків.

Правильно структуровані проекти ДПП допоможуть мобілізувати раніше невикористані ресурси місцевого, регіонального чи міжнародного приватного сектору, який шукає інвестиційні можливості. Метою приватного сектору долучатись до таких ініціатив є отримання прибутку від його спроможності та досвіду в управлінні бізнесом (зокрема комунальним). Приватний сектор шукає компенсацію за свої послуги через плату за надані послуги, що призводить до відповідного прибутку на інвестований капітал. Зазначимо, що в Україні протягом 2016–2017 рр. постановами Кабінету Міністрів України було затверджено Порядок заміни приватного партнера за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства [13] та нову редакцію Аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства [12], що посилило інтерес з боку бізнесу до реалізації проєктів розбудови критичної інфраструктури в Україні. За цих умов важливо забезпечити стимулювання залучення приватного бізнесу для реалізації тих проєктів, що дадуть змогу вирішити завдання із забезпечення стійкості критичної інфраструктури та сталого розвитку [9].

Державно-приватне партнерство додатково регулюється Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» [7]. Даний нормативний акт спрямований на розширення форм і обсягів державних гарантій для приватних інвесторів і усунення суперечностей між іншими законодавчими актами в цій сфері, зниження адміністративних перешкод та покращення функціонування фінансового механізму державно-приватного партнерства. Також, відносини у сфері державно-приватного партнерства регулюються і підзаконними нормативно-правовими актами, норми яких застосовують під час процедурних моментів, пов'язаних із реалізацією державно-приватного партнерства, аналізу його ефективності, визначення ризиків та ін. На основі визначеної нормативно-правової бази, можемо структурувати організаційно-функціональну схему державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури (рис.1).

Рис. 1. Організаційно-функціональна схема державно-приватного партнерства у сфері захисту критичної інфраструктури

Джерело: узагальнено авторами

Заслужують уваги результати досліджень Дробота І. О., у яких він пропонує виділяти джерела фінансування державно-приватного партнерства: фінанси держави та територіальних громад, позичені кошти, фінанси приватних суб'єктів, гранти, допомоги, благодійні внески та інші джерела [2]. Отже, реалізація партнерства приватного бізнесу з державою має переваги в тому, що тут наявна державна підтримка та гарантії.

Світова практика характеризується різноманітністю моделей державно-приватного партнерства у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури. Наприклад, у США досить поширеною є сукупність моделей державно-приватного партнерства, що виокремлюють залежно від мети функціонування:

- 1) партнерства, що реалізують пріоритетні проєкти у сфері інфраструктури (тендерна процедура);
- 2) партнерства, що здійснюють експертизу приватного партнера (зادля реалізації великих програм);
- 3) партнерства, що спрямовані на залучення нових технологій;
- 4) партнерства, що спрямовані на залучення фінансових ресурсів;
- 5) партнерства, які спрямовані на управління об'єктами державно-приватного партнерства [10].

Доцільно звернути увагу та узагальнити організаційні моделі державно-приватного партнерства в Україні:

1. На основі концесійного договору – укладання державно-приватного партнерства у формі, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції [8]. Регламентується Господарським кодексом України та Законом України «Про концесію».

2. На основі договору управління майном – передбачає передачу органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування майна в управління приватним особам на конкретний строк, а приватні особи за плату зобов'язуються здійснювати управління цим майном від свого імені, але в інтересах органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування. Регламентує Цивільний кодекс України.

3. На основі договору про спільну діяльність – за яким сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить законові [16]. Регламентує Цивільний кодекс України.

4. На основі інших договірних форм, зокрема зі змішаною правовою природою.

Незважаючи на таку різномовність моделей державно-приватного партнерства, найпоширенішою формою співробітництва між державним та приватним секторами в Україні Мех Ю. В. зазначає договір концесії [10].

Варто відзначити, що останнім часом державно-приватне партнерство у сфері розвитку та безпеки критичної інфраструктури у світі набирає все більшої популярності. Так, у 2023 році загальна вартість транзакцій державно-приватного партнерства склала 13,6 млрд євро, що на 35% більше, ніж у 2022 році. Як показано на рис 2, у 2023 році за вартістю та кількістю проєктів ДПП домінував транспортний сектор (понад 9,1 млрд євро). Другим за обсягом транзакцій був сектор довкілля (2,1 млрд євро). Сектор освіти зайняв третє місце, сектор житлово-комунального господарства на четвертому місці.

Заслуговує уваги також вивчення досвіду координування сфери державно-приватного партнерства у ЄС з метою інституційної трансплантації окремих елементів у вітчизняну практику. Так, у ЄС цим опікується Європейський експертний центр державно-приватного партнерства (ЕРЕС). Його місія полягає в підтримці та консультуванню державного сектора із питань створення ефективних моделей ДПП.

Рис. 2. Європейська структура державно-приватного партнерства
Джерело: узагальнено авторами за даними [17]

ЕРЕС було створено у 2008 році для підтримки держав-членів ЄС та держав-кандидатів на вступ до ЄС. Серед основних його функцій варто відзначити:

1. Обмін досвідом. Організація об'єднує колективний досвід і знання своїх членів з метою вирішення практичних питань, обміну інформацією, керівництва та розробки інструментів ДПП.
2. Допомога в розробці державної політики. ЕРЕС підтримує політиків у розвитку нормативно-правової бази, забезпеченні інституційних механізмів, організації процесів підготовки та управління ДПП.
3. Підтримка підготовки проектів ДПП. Інститут допомагає державним органам у підготовці та закупівлях через стратегічні консультації високого рівня та підтримці індивідуальних проектів.

Отже, ДПП як інструмент підвищення ефективності використання обмежених державних ресурсів є важливим елементом у реалізації державної політики у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури. Причина полягає в тому, що державний сектор, як правило, має мало стимулів для підвищення ефективності, структурованих у його організації та процесах, і,

таким чином, має обмежені можливості для ефективного створення, відбудови, експлуатації та захисту об'єктів критичної інфраструктури. Проте оператори приватного сектору вступають у інвестиційні або контрактні можливості з чіткою метою максимізації прибутку, який значною мірою генерується завдяки підвищенню ефективності інвестицій та операцій. Якщо проект ДПП структуровано так, щоб дозволити оператору досягати цієї мети, ефективність послуг критичної інфраструктури, швидше за все, буде підвищена. Підвищення ефективності послуг і операцій також збільшує шанси на те, що ці послуги стануть більш економічно стійкими. Відповідно, ДПП дозволяє уряду передавати оперативні функції ефективним операторам приватного сектору, зберігаючи та покращуючи зосередженість на основних обов'язках державного сектору, таких як регулювання та нагляд. При належному застосуванні цей підхід має призвести до менших сукупних грошових витрат для уряду та кращого і якіснішого обслуговування споживачів.

Варто зазначити, що проекти ДПП у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури мають обов'язково включати наступні положення:

- договірну угоду, що визначає ролі та обов'язки сторін;
- розподіл ризиків між державними та приватними партнерами;
- фінансові винагороди та вигоди для приватної сторони, пропорційні досягненню попередньо визначених умов.

Успішні проекти ДПП розробляються з особливою увагою до контексту та умов середовища, у якому буде реалізовано партнерство. Таким чином, розробляючи концепцію майбутнього проекту і вибираючи його форму, важливо враховувати ряд обставин: цілі даної ініціативи, політичне середовище, правові, нормативні та інституційні рамки, потреби у фінансуванні та ресурси сектору, можливі політичні обмеження та занепокоєння зацікавлених сторін, особливі вимоги сектору. Щоб бути успішними, проекти ДПП у сфері критичної інфраструктури мають базуватися на галузевій діагностиці, яка забезпечує реалістичну оцінку поточних галузевих обмежень. Зокрема, діагностика сектору критичної інфраструктури має охоплювати: технічні проблеми; правові, нормативні та політичні основи; інституційний статус та статус спроможності; комерційні, фінансові та економічні питання. Окрім цього, жоден варіант ДПП не може бути застосований без пристосування його до місцевого контексту. Параметри надають меню типів контрактів, які можна змінити відповідно до конкретних вимог проекту. Може знадобитися включення різних компонентів різних типів контрактів або використання кількох контрактів разом.

Висновки. На основі узагальнення здобутків вітчизняного та аналізу зарубіжного досвіду державно-приватного партнерства сфері забезпечення розвитку та захисту критичної інфраструктури варто відзначити що останнім

часом даний вектор набирає все більшої популярності. Це можна пояснити найвищою формою співпраці держави та суспільства із залученням ресурсів недержавного сектору з метою посилення інноваційної діяльності та підвищення ефективності розвитку окремих сфер критичної інфраструктури.

Аналіз інституційно-правових умов ДПП в Україні дає підстави стверджувати, що у вітчизняному законодавстві відбувся значний прогрес у врегулюванні основ взаємодії державного та приватного сектора закріплені рядом законодавчих та підзаконних актів. Серед ключових положень варто відзначити створення можливостей та процедурних механізмів реалізації проєктів державно-приватного партнерства на засадах концесії, договорів управління майном, договорів про спільну діяльність та ін. Для України, де напрям державно-приватного партнерства у секторі критичної інфраструктури ще розвивається оптимальними моделями варто розглядати партнерства, що реалізують пріоритетні проєкти у сфері інфраструктури місцевого та державного значення через тендерну процедуру (використовується у США) та договір концесії, що є найбільш поширеною в Україні моделлю державно-приватного партнерства. Задля досягнення успіху, проєкти ДПП у сфері розвитку та захисту критичної інфраструктури мають обов'язково включати договірну угоду, що визначає ролі та обов'язки сторін, розподіл ризиків між державними та приватними партнерами а також фінансові винагороди та вигоди для приватної сторони. Вибираючи його форму, важливо також здійснення галузевої діагностики та врахування цілей даної ініціативи, технічних проблем, правових та інституційних умов, потреб у фінансуванні та наявності ресурсів сектора, особливі вимоги сектора та споживачів. При цьому важливим є адаптація проєкту до місцевих умов.

Література:

1. Державно-приватне партнерство у сфері кібербезпеки: міжнародний досвід та можливості для України: аналіт. доп. / за заг. ред. Д. Дубова. К.: НІСД, 2018. 84 с.
2. Дробот І. О., Ясінський В. Б. Організаційне забезпечення розвитку державно-приватного партнерства. Демократичне врядування. 2023. Вип. 2. С. 114-125
3. Закон України № 1882-IX від 16.11.2021 р. «Про критичну інфраструктуру» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>.
4. Закон України № 2163-VIII від 05.10.2017 р. «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.
5. Закон України № 2404-VI від 01.07.2010 р. «Про державно-приватне партнерство» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
6. Закон України № 638-IV від 20.03.2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
7. Закон України № 817-VIII від 24.11.2015 р. «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-19#Text>

8. Закон України № 155-IX від 03.10.2019 р. «Про концесію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text>
9. Лук'яненко І. Г., Мар'янович М. Е. Роль державно-приватного партнерства в розбудові критичної інфраструктури для досягнення Цілей сталого розвитку в Україні. Бізнес Інформ. 2020. № 1. С. 291-297
10. Мех Ю. В. Юридичний погляд на концепції оптимальних моделей державно-приватного партнерства в секторі безпеки України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2023. Вип. 80(1). С. 507-512.
11. Офіційний веб-сайт The European Investment Bank. URL: <https://www.eib.org/en/about/index.htm>
12. Постанова КМУ № 294 від 22.04.2020 р. «Про внесення змін до Порядку проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2020-п#Text>
13. Постанова КМУ № 541 від 01.07.2020 р. «Про затвердження Порядку заміни приватного партнера (концесіонера) за договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства (концесійним договором)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2020-п#Text>
14. Сірант М.М. Поняття та правова природа державно-приватного партнерства в галузі охорони навколишнього природного середовища. Європейські перспективи. 2022. № 1. С. 33-39.
15. Указ Президента України № 392/2020 від 14.09.2020 р. «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>.
16. Цивільний кодекс України. Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
17. Review of the European public-private partnership market in 2023. European Investment Bank, 2024. https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240030_epec_market_update_2023_en.pdf

References:

1. Dubova, D. (2018). *Derzhavno-pryvatne partnerstvo u sferi kiberbezpeky: mizhnarodnyi dosvid ta mozhlyvosti dlia Ukrainy: analit. dop.* [Public-private partnership in the field of cyber security: international experience and opportunities for Ukraine: analyst. add]. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
2. Drobot, I. O., Yasinskyi, V. B. (2023). Orhanizatsiine zabezpechennia rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Organizational support for the development of public-private partnership]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic governance*, 2, 114-125 [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro krytychnu infrastrukturu» [The Law of Ukraine «On Critical Infrastructure»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy» [The Law of Ukraine «On the Basic Principles of Cyber Security of Ukraine»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.
5. Zakon Ukrainy «Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo» [The Law of Ukraine «On Public-Private Partnership»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
6. Zakon Ukrainy «Pro borotbu z teroryzmom» [The Law of Ukraine «On Combating Terrorism»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>

7. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україну» [The Law of Ukraine «On Amendments to Certain Laws of Ukraine on Removing Regulatory Barriers to the Development of Public-Private Partnerships and Stimulating Investments in Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-19#Text>
8. Закон України «Про концесію» [The Law of Ukraine «On Concession»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text>
9. Lukianenko, I. H., Marianovych, M. E. (2020). Rol derzhavno-pryvatnoho partnerstva v rozbudovi krytychnoi infrastruktury dlia dosiahnennia tsilei staloho rozvytku v Ukraini [The role of public-private partnership in building critical infrastructure to achieve the sustainable development goals in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 1, 291-297 [in Ukrainian].
10. Mekh, Yu. V. (2023). Yurydychnyi pohliad na kontseptsii optymalnykh modelei derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sektori bezpeky Ukrainy [Legal view on the concept of optimal models of public-private partnership in the security sector of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*, 80(1), 507-512 [in Ukrainian].
11. Ofitsiyni veb-sait «The European Investment Bank» [The official site of «The European Investment Bank»]. *www.eib.org*. Retrieved from <https://www.eib.org/en/about/index.htm> [in Ukrainian].
12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro внесення змін до Порядку проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства» [Resolution «On amendments to the procedure for analyzing the performance of public-private partnerships»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-2020-p#Text>
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Porядku zaminy pryvatnoho partnera (kontsesionera) za dohovorem, ukladenym v ramkakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva (kontsesiynym dohovorem)» [Resolution «On approval of the Procedure for replacing a private partner (concessionaire) under a contract concluded within the framework of a public-private partnership (concession contract)»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2020-n#Text>
14. Sirant M. M. (2022). Poniattia ta pravova pryroda derzhavno-pryvatnoho partnerstva v haluzi okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha [The concept and legal nature of public-private partnership in the field of environmental protection]. *Yevropeiski perspektyvy – European perspectives*, 1, 33-39 [in Ukrainian].
15. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy «Pro Stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy»» [Decree of the President of Ukraine «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine «On the National Security Strategy of Ukraine»»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
16. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
17. Review of the European public-private partnership market in 2023. European Investment Bank, 2024. https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240030_epec_market_update_2023_en.pdf